

BYFORENINGEN FOR ODENSE

Nr. 4 d. 4. september 2000.

Bygningskulturens Dag

lørdag d. 9   søndag d. 10. september

Solferne stiger i takt med
temperaturen. Inden
længe er det tid at gå, og
der er stadig isstige
kolonihaver i Odense.
Tegning: Kai C.

“SKURET” i Odense

- arbejds-skuret - bådhuset -
- badehuset - dasset - havepavillon -
- jagthyttten - kolonihavehuset -
- legehuset - lysthuset - læskuret -
- redskabsskuret - o.s.v.

Gå en tur og find

Jeres eget “skur”

God fornøjelse

Bygningskulturens Dag

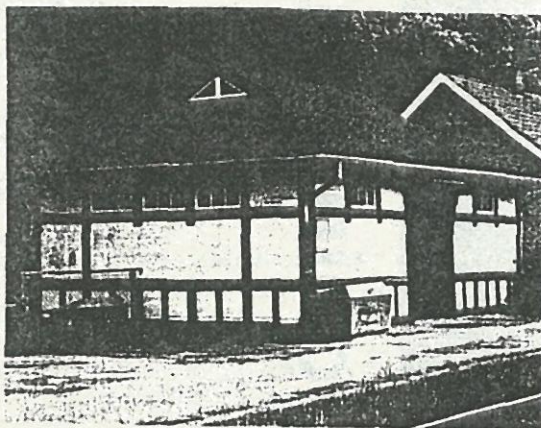
SYDFYENSKE JERNBANE VARESKUR VED FRUENS BØGE 350. st.

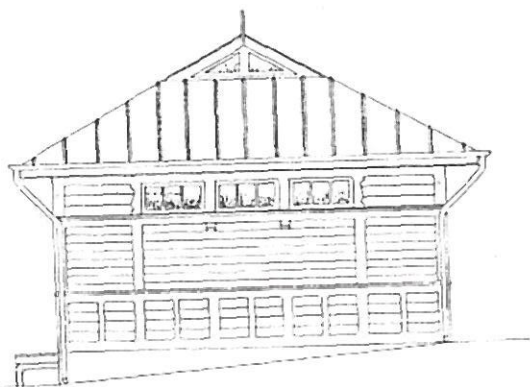
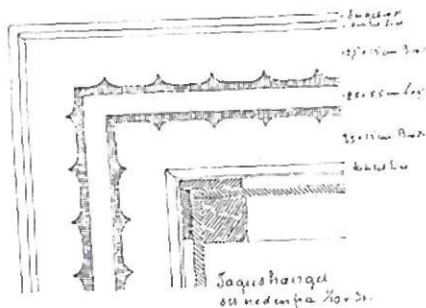
Bygningerne på Fruens Bøge banegård er tegnet af Jens Vilhelm Petersen (1851-1931), kgl. bygningsinspektør 1889-1929, som især er kendt for byggerier som Sydfynske Banegård på Vestre Stationsvej, Toldbygningen på Østre Stationsvej, Epidemisygehuset i Bjergegade, Katedralskolen m. fl.

Selv dette datidens beskedne skur blev stilistik til et mesterværk i bindingsværk med højsiddende, hvide, spøssede vinduer og tagværk med kehlede lister og profilerede lægter i udhænget. Yderligere skal man lægge mærke til det karakteristiske brudte valmtag med trekantvindue i gavle, der går igen i andre banebygninger, f.eks. Østerport, Hellerup st.

Oprindeligt har der været fløjporte med fyldinger, men de er fjernet, da pakskueret blev ændret til ventesal i forbindelse med at Fruens Bøge station overgik til ubetjent holdeplads.

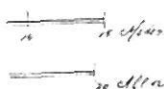
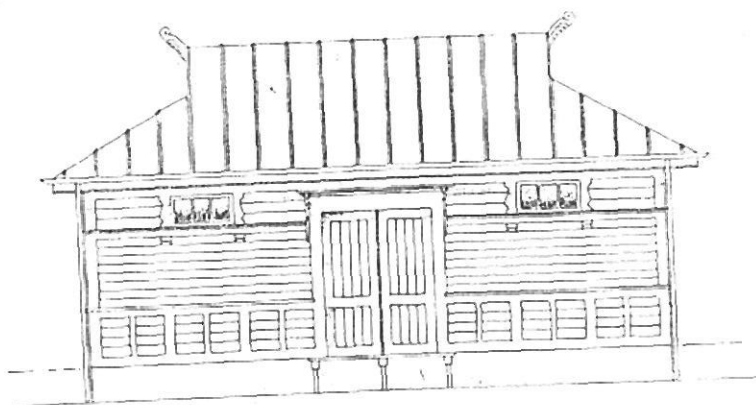

Odense-Svendborgbanen blev indviet i 1876. Stationen i Fruens Bøge anvendtes i mange år hovedsagelig af søndagsturisterne, der skulle på udflugt i Fruens Bøge, men den var samtidig grundlaget for Dalums udvikling i den sidste del af århundredet og det omfattende villabyggeri, der udviklede sig til et skattely for dele af Odenses mere velstillede borgere.

Anne Christiansen skriver om dansk Jernbanearkitektur bl.a.:
 At de fleste stationer fra starten var forsynet med pakhus, der fungerede som opbevaringssteder for almindelige stykgodsforsendelser mellem omladning fra køretøj til tog eller omvendt. Pakhusene lå mellem spor og offentlig vej med store åbninger i langsiden, så de var lette at komme til.

Arkitektonisk har det givet sig udtryk i fordringsløse bygninger med deres eget særpræg i kraft af store skydeporte eller dobbeltlåger samt læsseramper.

Bgr. SIF Teg. nr. 460/6016

Handwritten signature

Kolonihavernes træhuse

Kolonihavehusene er en kultur for sig selv.

De er ofte udtryk for brugernes behov og afspejler måske også de forhåndenværende materialer.

Kolonihavefolket kommer fra alle miljøer og aldersklasser.

Haven er oasen, hvor der slappes af, hvorfra der hentes sundhed og friske grøntsager.

Det er i første omgang et læ for vind og vejr - siden et sted at hygge sig i.

Her er der heller ikke nogle, der blander sig i, hvordan man bygger.

Sådan var i hvert fald tidligere !

Om skurets funktion i Danmark kan man i et notat om Bygningskulturens Dag læse følgende:

Skuret er en flygtig del af vores kulturhistorie og er ret upåagtet - skønt det gennem århundreder har været med til at præge det danske kulturlandskab.

Bortset fra de mere officielle skure (på arbejdspladser, ved busholdepladser osv) er det ikke blot et sted, hvor man søger ly.

I den danske kultur er det også et sted, hvor man søger hen for at lade tankerne have frit spil, hvor man er sin egen herre, eller hvor man er sammen socialt.

De voksnes byggeplads

Kolonihaverne er et stykke kultur. Det er de voksnes byggeplads - eller har været. Genbrugsmaterialer er blevet formet frit til fantasifuld arkitektur. Drømmen om at bo i et slot har sat spir på kolonihavehuset. De gamle kolonihaver er ikke kun nostalgi, de er også trivsel.

Det burde være en menneskeret at have sit eget skur !

I Odense stiftedes i 1893 det første haveforening. Idag er der mere end 30 kolonihaveforeninger her i byen.

De ligger spredt rundt i byen. Nogle, som f.eks. Heltengen ved Skt.Jørgensgade / Brogade, andre ved det gamle skibsværft, ved sukkerkogeriets deponeringsplads osv.

Husene spænder vidt. Nogle er rene kunstværker med udsmykninger, fårne og spir - andre er mere på det jævne, men læg vejen ud i en af kolonihaverne.

Mange holder åbent hus i anledning af "Bygningskulturens Dag".

Nyd de gamle havehuse

Kolonihaverne blomstrer, og kolonистерne slås - i hvert fald nogle steder. Kolonihaveforebundet har lagt en linie, som der på et eller andet tidspunkt har været flertal for. Den linie har imidlertid nogle virkninger, der ikke kun vedrører kolonihavefolket, men alle kulturbevidste.

Nationalmuseet er i gang med at indsamle omfattende materiale om kolonihaverne, for de er og har altid været en af folkekulturens vigtigste blomstringsområder, det eneste sted, hvor mennesker kunne forme en hel verden, et helt lille kongerige efter deres eget hoved. Sameksistens kræver regler, men regler kan også være destruktive, selv om formålet er udfoldelse.

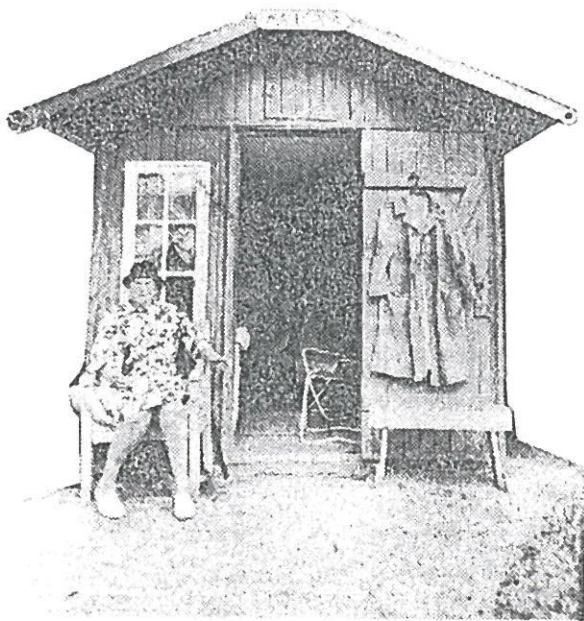
Gå en tur og nyd de gamle kolonihavehuse, mens de endnu er der. Kolonihaverne er ikke lukket land, alle fællesgange er offentlige områder med status af park. Om få år er husene måske væk!

ENHVER HAVEELSKER'S ØNSKEDRØM

*Hvis det kunne hjælpe en saule,
ville alle haveelskere folde deres
hænder i bøn og bede:*

*Kære Vorherre, lad det regne idag og alle de
følgende dage, men kun fra midnat til den første mor-
genstund. En varm let silende regn, så regnvandet trænger
gødt ned i jorden. Lad det aldrig regne i tøve. Men husk, det
helst ikke skal regne hver nat, der hvor Klematis, Alyssum, Helian-
trop og Lavendel gror. Men selsølgelig vil De, med Deres guddommelige vis-
dom, at disse planter kun tåler let fugtighed. Skulle De alligevel
ønske det, vil jeg forfærdelig gerne notere navnene på disse plan-
ter ned til Dem. Lad solen skinne hele dagen, men husk ikke
overalt, Spirea, Eranis, Iris og Røtdrændren elsker jo
halvskygge. Lad der komme rigelig af dug om morg-
nen, men kun lidt vind, mange regnorme, ingen
bladlus og snegle, og for alt i verden
ingen meldug. Sidst men ikke mindst,
lød der en gang urentlig drysse
rigelige mængder af guano
ned fra himmelen.*

"Amen"

Mallorca, hedder huset. Det er et af de gamle, næsten klassiske kolonihavehuse, rødt og hvidt, fuld af sol og sommer, fritid og glæder. Man kan direkte se, at det er et hus, nogen holder af. Det har nærmest menneskelige træk.

Navnet er en del af husets, havens historie. Ejeren, Marie, sagde nemlig, at det hus og den have var hendes Mallorca. Alverdens charterturister kunne beholde deres paradis, bare hun fik lov at beholde sit Mallorca. Da Marie var 88 år, gravede hun stadig sin have, gemte øller under stikkelsbærbusken, så de var kølige, dækkede fint kaffebord i huset når det regnede osv.

Åbent hus arrangementer i forbindelse med Bygningskulturens Dage

Haveforeningen Christiansminde,

Johannes Larsensvej, Odense SØ.

Lørdag & søndag kl. 10-16

Besøg i udvalgte haver

Haveforeningen Løkkegårdshaver,

Teglværksvej 16, Odense SØ.

Lørdag kl. 10-16

Rundvisning med mulighed for at bese forskellige havehuse

Haveforeningen Svenstrupengen, Nordalen, Skt.Klemens

Lørdag & søndag kl. 10-15

Rundvisning og besøg i forskellige haver og huse

Sorthusene på Stige Ø

Rundvisning ved Sorthusene og på Koholmen

Jægerens tanker om Stige Ø's fremtid (Danmarks Jægerforbund)

Bispens Lysthus

(Et blandt mange mindre huse langs Odense Aa).

Lysthuset stammer fra engang sidst i 1700-tallet

Oprindeligt lå det ved åens nordlige arm for enden af den gamle bispegårds have.

(Det er lige omkring, hvor den sydlige del af Holsedoreskolen nu ligger.)

I 1916 blev der opført en ny bispegård til afløsning af den fra 1804, hvoraf der endnu findes rester, dels i form af Landemoderådssalen bag Klaregade 25 B, og dels findes der rester af det gamle Clara Klosters kælderhvelvinger i den nuværende bispegårds have.

Det siges forresten, at det var her i Landemoderådssalen, man foreslog, at H.C.Andersen blev udnævnt til æresborger.

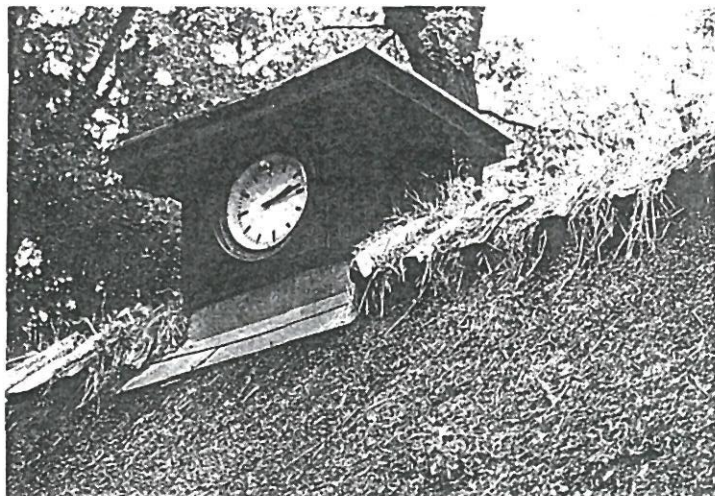
Da "Øvreåen" i 1909 blev opfyldt med afgravet jord fra vikingeborgen på Nonnebakken - det som nu er Filosofgangen - blev Bispens Lysthus flyttet til "Nedreåen", hvor det i dag kan ses fra Klaregadebroen. Pudsigt nok blev ejendommen - Filosofgangen 10 - i 1910 indrettet til embedsbolig for sognepræsten / stiftsprovsten ved Sct. Knuds Kirke.

Læskure for byens trafik

Sporvognens endestation

i Hunderup Skov

Hunderup Skov og Fruens Bøge ved Zoo.

Det var Sporvognenes endestationer.

Fra Fruens Bøge gik sporene ved åbningen i 1911 ad Søndre Boulevard - og det var virkelig en boulevard, hvor skinnerne lå imellem 2 statelige rækker kastanietræer - ad Søndergade, Vestergade, Kongensgade, Østre Stationsgade, Nørregade, Fisketorvet, Vestergade, Flakhaven, Sct. Knuds Kirkestræde, Klaregade, Hunderupvej til Bülowvej. Senere (1921) forlængedes linien ad Læssøegade til Hunderup Skov, hvor den vendte i en sløjfe mellem træerne.

I 1913 kom der forbindelse til havnen og i 1926 etableredes en forbindelse ud ad Skibhusvej.

Ved sløjfen i Hunderup Skov skulle det være et læskur, der faldt ind i omgivelserne. Derfor blev der opført et strå-tækt hus med ventesal og toiletter efter tegning af arkitekt Hjalmar Kjær.

Selv om sporvognsdriften blev indstillet i 1952, hvor den da havde befordret byens borgere i 41 år, holdes det strå-tækte hus smukt ved lige og benyttes flittigt.

Det fungerer såvel som læskur og mødested.

Sådan var der også "Paraplyen" på Rugårdsvej ved Tarupvej. Den er desværre forsvundet, men navnet eksisterer stadig !

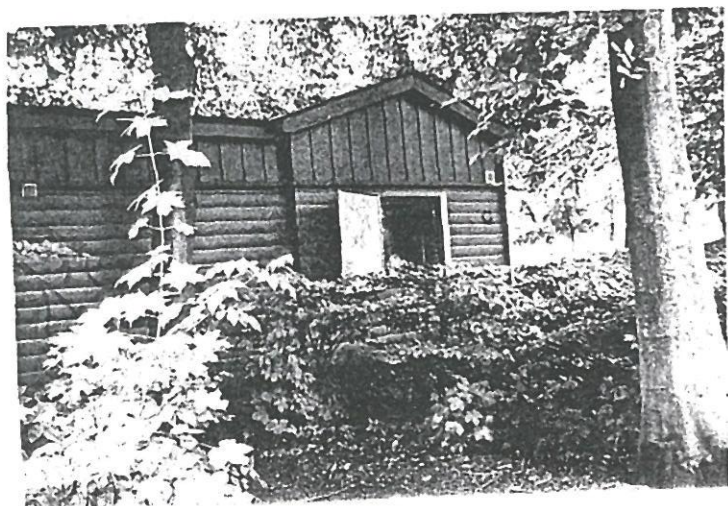
På samme måde er sporvejens endestation overfor Zoologisk Have forsvundet.

Til gengæld har bytrafikken fået et utal af læskure, der dels giver læ for bussernes passagerer, men især tjener som reklamestandere.

De pynter bestemt ikke i bybilledet !

I byens parker findes talrige eksempler på skure

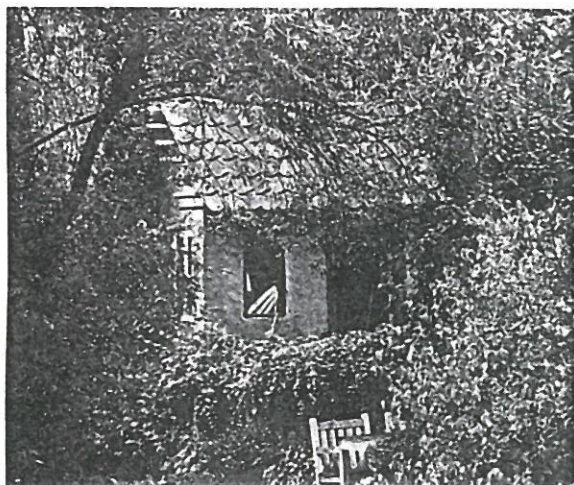
I Munke Mose findes både legehuse og skure til stadsgartnerens folk.

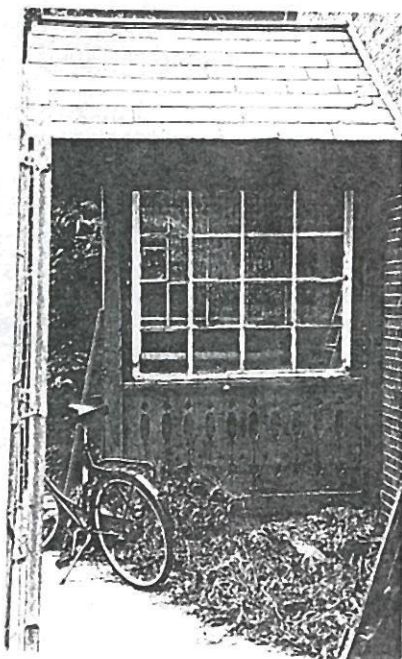

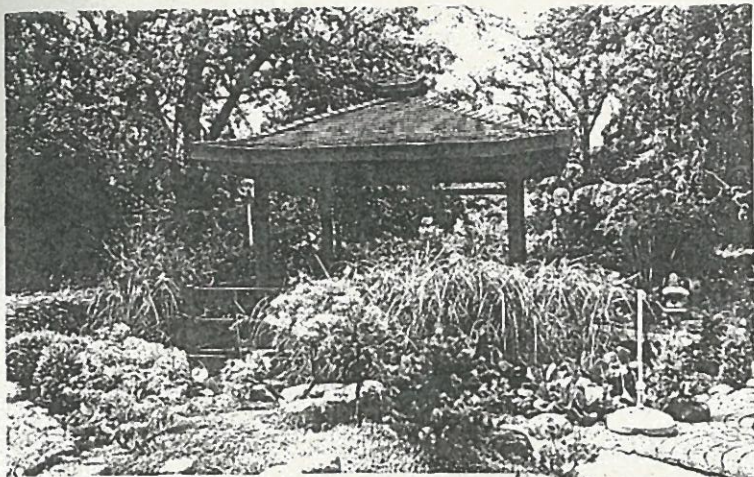
For enden af Allégade ved teknisk skole findes et arkitektonisk flot udformet toiletskur.

Det er samtidigt et yndet så mål for graffiti i alle former.

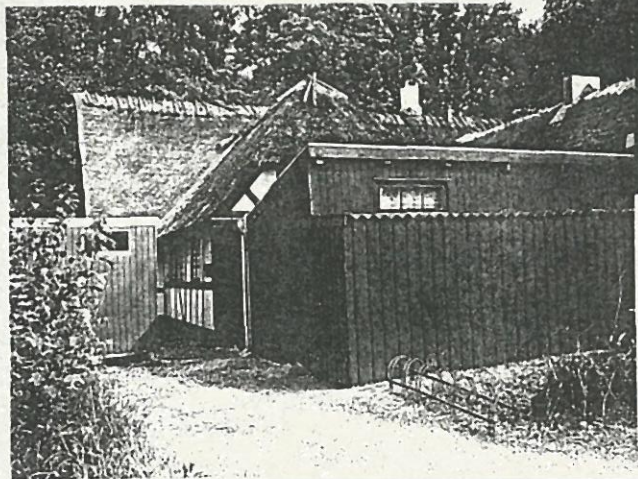
Tager man en sejltur med åfarten, kan man se eksempler på skure, lysthuse, bådskure og tehuse.

En elegant udformning er den japanske thepavillon ved Restaurant Skoven.

Zoologisk Have har mange udformninger - og ikke mindst i forbindelse med det nye byggeri - arbejdsskure i alle udformninger.

BYFORENINGEN FOR ODENSE

Langelinie 179, 5230 Odense M.

Formand & ansv. redaktør

Poul Karmdal Jensen

Langelinie 179, 5230 Odense M.

Tlf.: 66 14 27 72, Fax 66 14 27 92

Næstformand & sekretær, redaktør

Inge Steemann

Chr. Richards Vej 43, 5230 Odense M.

Tlf.: 66 14 37 56

Kasserer

Constance Resting

Sødingevej 25, 5750 Ringe.

Tlf.: 62 62 16 18

Carin Kollster

Palnatokesvej 38, 5000 Odense C.

Tlf.: 66 14 86 65

Birte Landorph

Bergendahls Allé 14, 5250 Odense SV.

Tlf.: 66 13 11 75

Kaj Brinkmann

Falen 53 C, 5000 Odense C.

Tlf.: 65 91 88 80

Kristian Isager

Kronprinsensgade 32, 5000 Odense C.

Tlf.: 66 11 92 26

Suppleanter :

Jarl Abrahamsen

Klostervej 16

Tlf.: 66 12 57 55

John Hansen

Tyttebærvej 24, 5260 Odense S.

Tlf.: 66 14 91 03

Villy Knudsen

Thorkildsgade 47, 5000 Odense C.

Tlf.: 66 17 92 06

Hvad er Byforeningens formål, og hvad vil den ???

Byforeningen for Odense blev stiftet i 1976, hvor den indre by skiftede karakter efter en lang række gadegennembrud og nedrivninger. Karakteristiske bygninger og bykvarterer, som havde givet Odense sit særpræg, forsvandt.

Ønsket var dengang, som nu: Odense skulle være en by, som dens indbyggere med rette kunne være stolte af.

Bygningskulturen og bymiljøet skal værnes og bevares, - men ikke for enhver pris !

Det skal være byen, der bevarer sin livskraft og udvikler sig !!
Kort sagt - vi ønsker ikke en museumsby !

Derfor arrangerer vi debatmøder og foredrag, byvandring med historisk sagkyndige.

Vi arrangerer besøg på steder i byen, hvor folk normalt ikke kommer.!

Vi tager del i den offentlige debat og gør indsigelse, når vi mener, det er begrundet i hensynet til Odense, som vi skal være stolte af !

Bliv medlem !

Årskontingent for enkeltmedlem kr. 110,-

- - - - - som par - 160,-

- - - - - pensionister - 85,-

- - - - - pensionistpar - 135,-

(ring / skriv til kassereren eller formanden)

Venlig hilsen

Poul Karmdal